

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

โลกปัจจุบันเป็นยุคโลกาภิวัตน์ที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วในหลาย ๆ ด้าน อาทิ ความเจริญก้าวหน้าทางด้านเทคโนโลยีสารสนเทศการติดต่อสื่อสารการค้าระหว่างประเทศ รวมถึงการแลกเปลี่ยนเรียนรู้วัฒนธรรมซึ่งกันและกัน จึงจำเป็นที่แต่ละประเทศจะต้องปรับตัวให้เท่าทันกระแสการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นอยู่ตลอดเวลา และพร้อมที่จะเผชิญสถานการณ์อันท้าทายในทุก ๆ ด้าน โดยเฉพาะการดำรงชีวิตของคนต้องอาศัยการเรียนรู้ เพื่อให้สามารถปรับตัวให้เข้ากับสภาพแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงไป ดังนั้นการเรียนรู้จึงเป็น ภารกิจของชีวิตที่เกิดได้ทุกแห่งทุกเวลา ต่อเนื่องยาวนานตลอดชีวิตตั้งแต่ปฏิสนธิจนตาย โดยเริ่มจากการเรียนรู้จากครอบครัวชุมชนศูนย์การเรียนรู้สถาบันศาสนาแหล่งการเรียนรู้ ต่าง ๆ กว้างไกลครอบคลุมสถานการณ์ของสังคมไทยและสังคมโลก (กระทรวงศึกษาธิการ. 2542 : 7)

แหล่งเรียนรู้ไอซีที หรือแหล่งเรียนรู้ออนไลน์ ถือเป็นแหล่งเรียนรู้ประเภทหนึ่งที่ สนองการจัดการศึกษาทุกระบบ เนื่องจากผลจากการที่การพัฒนาเทคโนโลยีด้านต่าง ๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่งเทคโนโลยีคอมพิวเตอร์และเทคโนโลยีการสื่อสาร หรือ ไอซีที (Information and Communication Technology : ICT) เป็นไปอย่างรวดเร็วและต่อเนื่อง ซึ่งถือเป็นเทคโนโลยี ที่มีความสำคัญในการขับเคลื่อนความรู้ข้อมูลข่าวสารในโลกยุคโลกาภิวัตน์ ซึ่งเทคโนโลยี อินเทอร์เน็ต จะเป็นตัวกลางที่สำคัญในการหลอมรวมสื่อโทรคมนาคม สารสนเทศ และวิทยุ โทรทัศน์เข้าด้วยกันเพื่อสร้างบริการที่หลากหลาย (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. 2552 : 9)

คณะเทคโนโลยีสารสนเทศ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม ตระหนักถึง ความสำคัญของแหล่งการเรียนรู้ จึงได้ร่วมกับสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา ดำเนิน โครงการ “การพัฒนาแหล่งการเรียนรู้ในการใช้สื่อเทคโนโลยีและสารสนเทศเพื่อการเรียนรู้ ของผู้เรียน” โดยดำเนินการพัฒนาเว็บไซต์เพื่อนำเสนอองค์ความรู้ของแหล่งการเรียนรู้ ต่าง ๆ ในรูปสื่ออิเล็กทรอนิกส์ ทั้งที่เป็นแหล่งการเรียนรู้ที่เป็นสถานที่ และแหล่งเรียนรู้ที่อยู่ใน

ตัวคน เช่น ครูภูมิปัญญาไทย หรือ ปราชญ์ชาวบ้าน เป็นต้น ผู้เข้ารับการอบรมเป็นครูภูมิปัญญาไทย ปราชญ์ชาวบ้านจากภาคต่าง ๆ จำนวน 90 คน ซึ่งผลการดำเนินงานส่งผลให้ผู้เข้ารับการอบรมได้รับการจัดสรรพื้นที่เว็บไซต์ และเว็บไซต์ของแหล่งการเรียนรู้จากโครงการ และผู้เข้ารับการอบรมดำเนินการพัฒนาองค์ความรู้ที่เกี่ยวข้องในรูปแบบสื่ออิเล็กทรอนิกส์นำเสนอขึ้นเว็บไซต์ที่ได้รับการจัดสรรเพื่อเผยแพร่ต่อไป นอกจากนี้ในงานวิจัยนี้มีข้อเสนอแนะคือ การอบรมบุคลากรของแหล่งการเรียนรู้แกนนำ เพื่อสร้างเครือข่ายการพัฒนาแหล่งการเรียนรู้ให้กว้างขวางมากขึ้น โดยใช้ทรัพยากรเว็บต้นแบบ ภาพต้นแบบ และอื่น ๆ ไปขยายผลอย่างต่อเนื่องขยายการพัฒนาเว็บไซต์แหล่งการเรียนรู้ให้มากขึ้น จากผลการศึกษาพบว่า บุคลากรของแหล่งการเรียนรู้ต่าง ๆ มีความต้องการอบรมเป็นจำนวนมาก และวิจัยการสร้างแหล่งการเรียนรู้ชุมชนโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน เนื่องจากในชุมชนประกอบด้วยแหล่งการเรียนรู้จำนวนมาก ทั้งแหล่งการเรียนรู้ในตัวคน ที่เป็นปราชญ์ชาวบ้าน ภูมิปัญญาท้องถิ่น และแหล่งการเรียนรู้ตามสถานที่ต่าง ๆ เช่น ในโรงเรียน ในป่าชุมชน วัด เป็นต้น และโรงเรียนต่างๆ ได้กำหนดแหล่งการเรียนรู้เหล่านี้เป็นหลักสูตรท้องถิ่นของสถานศึกษา ดังนั้นความร่วมมือต่างๆ จากโรงเรียนเชื่อมโยงไปยังชุมชน จะช่วยให้การดำเนินงานประสบผลสำเร็จ (พิศุทธา อารีราษฎร์ และคณะ. 2554 : 1-50)

เขตห้ามล่าสัตว์ป่าดูนลำพัน ตั้งอยู่ในเขตท้องที่ตำบลนาเชือก อำเภอนาเชือก จังหวัดมหาสารคาม บริเวณเขตอุทยานป่าดูน มีเนื้อที่ ประมาณ 343 ไร่ ประกอบด้วยพื้นที่บริเวณที่ตั้งสำนักงาน บ้านพักเจ้าหน้าที่ ใช้เป็นสถานที่ฝึกอบรมและเข้าค่ายพักแรม มีพื้นที่ประมาณ 40 % ของพื้นที่ และพื้นที่อยู่อาศัยของปศุสัตว์ทั้งหมด สัตว์ป่า และนกนานาชนิด เป็นสถานที่ที่ชมธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม มีพื้นที่ประมาณ 60 % ของพื้นที่ ป่าดูนลำพันมีความสมบูรณ์ ทำให้ประชาชนที่อยู่อาศัยในบริเวณโดยรอบได้ใช้ประโยชน์ในการดำรงชีพมาเป็นระยะเวลานาน เพราะเป็นแหล่งอาหาร เป็นแหล่งสมุนไพร เป็นแหล่งเชื้อเพลิง และเป็นแหล่งเลี้ยงสัตว์ ต่อมาเมื่อประชาชนมีจำนวนเพิ่มมากขึ้น มีความต้องการอาหาร ยารักษาโรค และเชื้อเพลิงเพิ่มมากขึ้น ทำให้ประชาชนเข้ามาใช้ประโยชน์จากป่านี้เป็นจำนวนมาก รวมถึงการตัดไม้ในป่าเพื่อนำไปใช้ในการสร้างที่อยู่อาศัยและเป็นเชื้อเพลิง ทำให้ป่าถูกใช้ประโยชน์และทรัพยากรในป่าถูกทำลายไปบางส่วน ในขณะที่เดียวกันมีกลุ่มชาวบ้านที่อาศัยอยู่ในหมู่บ้านรอบ ๆ ป่าดูนลำพันเห็นสภาพป่าและทรัพยากรถูกทำลายดังกล่าว ทำให้เกิดความรู้สึกรังเกียจต่อการดำรงสภาพป่าของป่าดูนลำพัน ประกอบกับมีความเชื่อเรื่องผีปอบ สิ่งศักดิ์สิทธิ์ที่รักษาป่า ทำให้ประชาชนรวมกลุ่มกันเพื่อยุติการทำลายป่าและทรัพยากรธรรมชาติในป่า โดยกลุ่ม

ประชาชนนี้เข้าไปมีส่วนร่วมในการปฏิบัติกิจกรรมอนุรักษ์ป่าด้วยใจรักและตระหนักในคุณค่าของป่า ต่อมาเมื่อปี พ.ศ. 2536 กลุ่มอนุรักษ์ป่าดูลำพันได้มีแนวคิดที่จะให้กลุ่มมีแนวทางการปฏิบัติงานที่ชัดเจนมีคณะกรรมการทำงานและรับผิดชอบอย่างเป็นทางการ จึงได้ร่วมกันจัดตั้งชมรมอนุรักษ์ดินและป่าดูลำพันขึ้น โดยมีอาจารย์บัวเรือน วาปีสา เป็นผู้นำในการก่อตั้งและได้รับเลือกเป็นประธานชมรมคนแรก ใช้ชื่อชมรมว่า “ชมรมอนุรักษ์ป่าดูลำพัน” มีวัตถุประสงค์เพื่ออนุรักษ์ป่าดูลำพัน และทรัพยากรธรรมชาติภายในป่าดูลำพัน (เขตห้ามล่าสัตว์ป่าดูลำพัน. 2553 : 9-27)

เขตห้ามล่าสัตว์ป่าดูลำพัน เป็นแหล่งเรียนรู้ที่หนึ่งที่ยังไม่ได้มีการพัฒนาองค์ความรู้ในรูปแบบสื่ออิเล็กทรอนิกส์เพื่อเผยแพร่สู่สาธารณชน ตั้งอยู่ในท้องที่ตำบลนาเชือก อำเภอนาเชือก จังหวัดมหาสารคาม อยู่ห่างจากที่ว่าการอำเภอนาเชือกประมาณ 3 กิโลเมตร บริเวณพื้นที่ป่าแห่งนี้เป็นที่ที่เหมาะสมแก่การศึกษาวิจัยงานด้านการอนุรักษ์ ชาวบ้านได้ให้ความสำคัญนับถือมีความเชื่อว่าเป็นดินแดนที่มีความศักดิ์สิทธิ์รักษา เป็นคอนปู้ตา เป็นป่าวัฒนธรรมหรือป่าประเพณี ทุกปีจะมีการเลี้ยงผีปู่ย่าที่มีมีการบอกกล่าวก่อนชาวบ้านจะลงนาและที่สำคัญที่สุดคือ มีปูป่าชนิดเดียวในโลกที่อาศัยอยู่คือ ปูดูลำพันหรือชาวบ้านเรียกว่าปูแป้ง เป็นปูที่มีสีสวยงามมาก ลักษณะกระดองมีสีม่วงเปลือกมันเงาขอบกระดองขาเดินทั้ง 4 คู่และก้ามหนีบทั้ง 2 ข้างมีสีเหลืองส้ม ปลายข้อสุดท้ายและปลายก้ามหนีบมีสีขาววาว้าง การค้นพบปูดูลำพันได้รับการตีพิมพ์ในวารสาร “Crustaceana” ซึ่งเป็นวารสารชั้นนำของโลก

จากที่กล่าวมาข้างต้นถึงปัญหาของแหล่งการเรียนรู้ที่ยังไม่มีโอกาสพัฒนาองค์ความรู้ในรูปแบบสื่ออิเล็กทรอนิกส์ และแหล่งการเรียนรู้ผ่านเครือข่ายอินเทอร์เน็ต เพื่อเผยแพร่สู่สาธารณชน ผู้วิจัยจึงสนใจทำการวิจัยในเรื่องการพัฒนาแหล่งการเรียนรู้ผ่านเครือข่ายอินเทอร์เน็ต กรณีศึกษาเขตห้ามล่าสัตว์ป่าดูลำพัน อำเภอนาเชือก จังหวัดมหาสารคาม เพื่อเผยแพร่สู่สาธารณชนได้ศึกษา ผู้วิจัยหวังว่า ผลจากการดำเนินงานจะเกิดประโยชน์ต่อบุคคลทั่วไปในการนำแหล่งการเรียนรู้ผ่านเครือข่ายอินเทอร์เน็ตไปประยุกต์ใช้ให้เกิดประโยชน์ต่อไป

วัตถุประสงค์การศึกษา

1. เพื่อพัฒนาเว็บไซต์แหล่งการเรียนรู้ กรณีศึกษาเขตห้ามล่าสัตว์ป่าดูลำพัน อำเภอนาเชือก จังหวัดมหาสารคาม ให้มีคุณภาพ

2. เพื่อพัฒนาสื่อนำเสนอองค์ความรู้ของแหล่งการเรียนรู้เขตห้ามล่าสัตว์ป่าดูนลำพัน อำเภอนาเชือก จังหวัดมหาสารคาม ให้มีคุณภาพ

3. เพื่อศึกษาความพึงพอใจของผู้ใช้เว็บไซต์แหล่งการเรียนรู้ วิทยาลัยเขตห้ามล่าสัตว์ป่าดูนลำพัน อำเภอนาเชือก จังหวัดมหาสารคาม

ขอบเขตการศึกษา

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากร

ผู้มาศึกษาดูงาน ณ แหล่งการเรียนรู้เขตห้ามล่าสัตว์ป่าดูนลำพัน อำเภอนาเชือก จังหวัดมหาสารคาม ในช่วงวันที่ 1 พฤษภาคม 2555 – 1 มิถุนายน 2555 เป็นเวลาจำนวน 31 วัน

1.2 กลุ่มตัวอย่าง

ผู้มาศึกษาดูงาน ณ แหล่งการเรียนรู้เขตห้ามล่าสัตว์ป่าดูนลำพัน อำเภอนาเชือก จังหวัดมหาสารคาม คัดเลือกโดยวิธีการสุ่มแบบบังเอิญ จำนวน 30 คน

2. ตัวแปรที่ใช้ในการศึกษา

2.1 ตัวแปรต้น

เว็บไซต์แหล่งการเรียนรู้ วิทยาลัยเขตห้ามล่าสัตว์ป่าดูนลำพัน อำเภอนาเชือก จังหวัดมหาสารคาม

2.2 ตัวแปรตาม

ความพึงพอใจของประชากรที่มีต่อเว็บไซต์แหล่งการเรียนรู้ วิทยาลัยเขตห้ามล่าสัตว์ป่าดูนลำพัน อำเภอนาเชือก จังหวัดมหาสารคาม

3. เนื้อหา

เนื้อหาที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้ประกอบไปด้วย 4 เรื่อง ดังนี้

3.1 ข้อมูลทั่วไปของป่าดูนลำพัน

3.2 ประวัติความเป็นมาของป่าดูนลำพัน

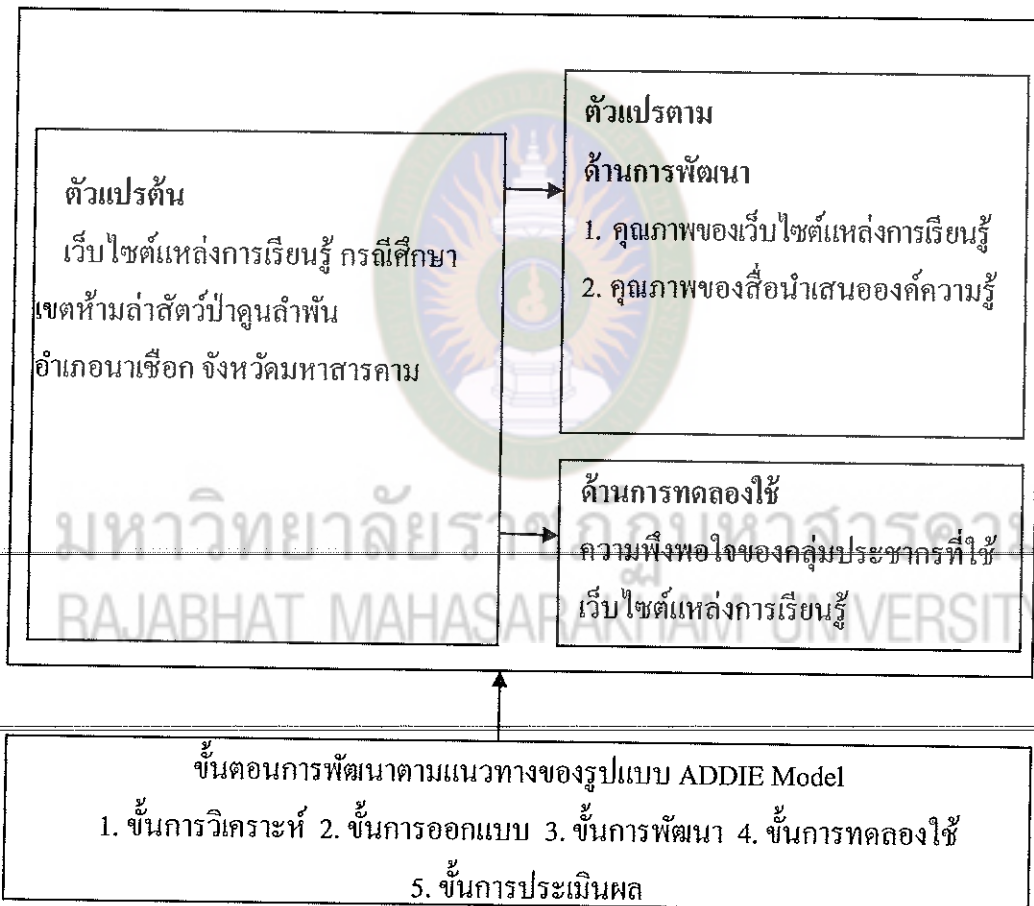
3.3 สมุนไพรในป่าดูนลำพัน

- 3.4 ทรัพยากรสัตว์ป่าคุณล้ำพัน
- 3.5 ความเชื่อเรื่องศักดิ์สิทธิ์ เกี่ยวกับป่าคุณล้ำพัน
- 3.6 สภาพพื้นที่ป่าคุณล้ำพัน
- 3.7 ปุศุทธระหม่อม สัตว์ที่สำคัญประจำป่าคุณล้ำพัน

4. ระยะเวลา

ระยะเวลาในการทดลอง คือ พฤษภาคม 2555 – มิถุนายน 2555

5. กรอบแนวคิดการศึกษา

แผนภูมิที่ 1 กรอบแนวคิดการศึกษา

จากแผนภูมิที่ 1 ในการวิจัยในครั้งนี้ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามวิธีการเชิงระบบ (System Approach) โดยใช้รูปแบบ ADDIE Model (พิศุทธา อารีราษฎร์. 2551 : 64-70) ประกอบด้วย 5 ขั้นตอน ได้แก่ ขั้นการวิเคราะห์ ขั้นการออกแบบ ขั้นการพัฒนา ขั้นการ

ทดลองใช้ และขึ้นการประเมินผล ตัวแปรต้นที่ศึกษา คือ เว็บไซต์แหล่งการเรียนรู้
กรณีศึกษาเขตห้ามล่าสัตว์ป่าดูนลำพัน อำเภอนาเชือก จังหวัดมหาสารคาม แบ่งเป็น 2 ด้าน
ดังนี้

5.1 ด้านการพัฒนา ประกอบด้วย เว็บไซต์แหล่งการเรียนรู้ และคุณภาพของ
สื่อนำเสนอองค์ความรู้บนเว็บไซต์แหล่งการเรียนรู้ที่พัฒนาขึ้น

5.2 ด้านการทดลองใช้ ประกอบด้วย ความพึงพอใจของประชากรที่ใช้เว็บไซต์
แหล่งการเรียนรู้

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. เว็บไซต์แหล่งการเรียนรู้ หมายถึง พื้นที่เว็บไซต์ของแหล่งการเรียนรู้โดยใช้
เว็บไซต์และพื้นที่ที่ได้จัดสรรให้ จากคณะเทคโนโลยีสารสนเทศ ตามโครงการพัฒนา
ศักยภาพครู บุคลากรทางการศึกษา และผู้เรียนในการใช้สื่อเทคโนโลยีเพื่อการศึกษาเรียนรู้
ตลอดชีวิต

2. สื่ออิเล็กทรอนิกส์ หมายถึง หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ งานนำเสนอ และเอกสาร
PDF ที่นำเสนอเนื้อหาองค์ความรู้ของแหล่งเรียนรู้เขตห้ามล่าสัตว์ป่าดูนลำพัน ในเรื่อง
ต่าง ๆ ซึ่งประกอบด้วย ข้อมูลทั่วไปของป่าดูนลำพัน ประวัติความเป็นมาของป่าดูนลำพัน
สมุนไพรในป่าดูนลำพัน ทรัพยากรสัตว์ป่าดูนลำพัน ความเชื่อเรื่องศักดิ์สิทธิ์เกี่ยวกับป่า
ดูนลำพัน สภาพพื้นที่ป่าดูนลำพัน และปฐุทธระหม่อมสัตว์ที่สำคัญประจำป่าดูนลำพัน

3. เขตห้ามล่าสัตว์ป่าดูนลำพัน หมายถึง แหล่งศึกษาทางธรรมชาติที่ตั้งอยู่ในเขต
ท้องที่ ตำบลนาเชือก อำเภอนาเชือก จังหวัดมหาสารคาม ซึ่งเปิดให้นักท่องเที่ยว และบุคคล
ทั่วไปได้เข้าไปศึกษาสมุนไพร และสภาพพื้นที่ป่าทางธรรมชาติ โดยมีสัตว์ที่โดดเด่น คือ
ปฐุทธระหม่อมเป็นปูที่มีสีส้มสวยงาม และหาดูได้ยาก

4. ผู้มาศึกษาดูงาน หมายถึง ประชากรผู้สนใจทั่วไปที่เข้าใช้งานเว็บไซต์แหล่ง
การเรียนรู้ของผู้วิจัย และตอบแบบสอบถามความพึงพอใจ

5. คุณภาพ หมายถึง องค์ประกอบของเว็บไซต์แหล่งการเรียนรู้ และสื่อนำเสนอ
องค์ความรู้ที่พัฒนาขึ้น มีความเหมาะสมต่อการเรียนรู้ในด้านต่าง ๆ เช่น ด้านประสิทธิภาพ
ของเว็บไซต์ ด้านประสิทธิผลของเว็บไซต์ และด้านความเหมาะสมต่อการเรียนรู้

6. ความพึงพอใจ หมายถึง การแสดงความคิดเห็นของผู้ใช้เว็บไซต์แห่งการเรียนรู้
ในระดับต่าง ๆ ลงในแบบสอบถามความคิดเห็นในการใช้งานเว็บไซต์แห่งการเรียนรู้
ของผู้วิจัย

ประโยชน์การศึกษา

1. ได้เผยแพร่เว็บไซต์แห่งการเรียนรู้ กรณีศึกษาเขตห้ามล่าสัตว์ป่าดูนลำพัน
อำเภอนาเชือก จังหวัดมหาสารคาม ให้ผู้ใช้ทั่วไปได้รับรู้
2. ได้เสนอแนะองค์ความรู้ที่ได้รวบรวมข้อมูลที่มีประโยชน์ของแห่งการเรียนรู้
เขตห้ามล่าสัตว์ป่าดูนลำพัน อำเภอชาเชือก จังหวัดมหาสารคาม
3. ได้เว็บไซต์แห่งการเรียนรู้ กรณีศึกษาเขตห้ามล่าสัตว์ป่าดูนลำพัน อำเภอชาเชือก
จังหวัดมหาสารคามที่ค้นคว้าได้ทุกเวลา และทุกสถานที่
4. ได้รับรู้ถึงระดับความพึงพอใจ และความคิดเห็นต่าง ๆ ในการใช้เว็บไซต์แห่ง
การเรียนรู้

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY